

Rutiner for ivaretagelse av naturmangfold i kommunalt planarbeid – Oppdatert 20.08.2026

Formål

Formålet med rutinen er å sikre at naturmangfold blir vurdert tidlig, systematisk og dokumentert i alle kommunale planprosesser i tråd med naturmangfoldloven §§ 4 og 5, og §§ 8-12. I tillegg til plan og bygningsloven og nasjonale og regionale føringer.

Virkeområde

Rutinen gjelder for alle reguleringsplaner

Ansvar

Ansvarsområdet fordeles på flere parter:

- Planavdelingen skal
 - Sørge for at naturmangfold vurderes i alle planprosesser
 - Påser at relevant kunnskapsgrunnlag innhentes
 - Dokumentere vurdering i saksframlegg
- Miljø skal
 - Bistå med naturfaglige vurderinger etter naturmangfoldloven §§ 4 og 5, og §§ 8-12
 - Kvalitetssikre vurderinger og informasjon i fra tiltakshaver
 - Bistå med løsninger og oppdatert oversikt over avbøtende tiltak
- Tiltakshaver har ansvar for:
 - Å innhente/bruke oppdatert kunnskapsgrunnlag og gjennomføre nødvendige utredninger.
 - Vurdere naturmangfold i planbeskrivelsen

Arbeidsprosess

Steg 1: Tidlig kartlegging

Ved oppstart av reguleringsplaner skal det gjennomføres en innledende natursjekk av tiltakshaver hvor følgende datakilder skal vurderes:

- Naturbase hos Miljødirektoratet

- Artskart hos Artsdatabanken
- Andre relevante kartløsninger og informasjonskilder fra Miljødirektoratet som for eksempel norske utslipp.
- Vann-nett og Vannmiljø hos Miljødirektoratet
- NIBIO Kilden og/eller gårdskart
- Kommunale kartdatabaser. (Ta kontakt med kommunen ved behov for hjelp)
- Relevante lokale naturkartlegginger. (Kommunale rapporter ligger på kommunens hjemmeside)

Det skal undersøkes om planområdet omfatter:

- Verdifulle naturtyper
- Utvalgte naturtyper
- Truede arter
- Prioriterte arter
- Fremmede- og problemarter
- Viktige økologiske sammenhenger (funksjonsområder)
- Våtmarksområder
- Vannforekomster og kantsonen langs vannforekomsten
- Skogsområder med høye naturverdier
- Viktige friluftsområder.
- Annet som muligens er relevant, men som ikke står på listen

Dette gjøres gjennom kommunens planinitiativ som tiltakshaver sender inn helt i startfasen av en plan.

Ved funn av manglende kunnskap

Dersom eksisterende kunnskap er mangelfull eller eldre enn fem år, skal det gjennomføres nye naturfaglige undersøkelser som dekker det manglende området. Naturkartleggingen skal bekostes av tiltakshaver.

Steg 2: Konsekvensutredninger og konsekvensvurderinger

Forslagsstilleren kan med grunnlag i dokumentasjon gitt etter forskrift om konsekvensutredning [§ 9](#) be ansvarlig myndighet avklare om et tiltak skal konsekvensutredes før søknaden sendes eller, basert på kriteriene i [§ 10](#), selv foreta en konsekvensutredning som vedlegges søknaden.

Konsekvensutredning:

Det skal vurderes om planen omfattes av forskrift om konsekvensutredning. Dersom planen treffer §§ [6](#), [7](#) eller [8](#). Må det gjennomføres en konsekvensutredning. I mange tilfeller er planmyndigheten ansvarlig.

For tiltak etter § [8](#) bokstav a der gjennomføringen av tiltaket ikke krever en ny plan, er forurensningsmyndigheten ansvarlig hvis tiltaket krever tillatelse etter [forurensningsloven](#). § [10](#) går gjennom kriteriene for vurdering om en plan eller et tiltak kan få vesentlig invirkning på miljø eller samfunn og derved utløser § [8](#).

Ved behov for konsekvensutredning av klima og miljø skal [KU-håndbok](#) til miljødirektoratet bli fulgt.

Konsekvensvurdering:

Uavhengig om det er behov for en fullstendig konsekvensutredning skal følgende punkter inkluderes i en konsekvensvurdering:

- Arealbeslag
- Fragmentering av leveområder
- Påvirkning av økologiske korridorer
- Endring i vannmiljø
- Påvirkning på truede arter og naturtyper
- Klimatilpasning og naturbaserte løsninger
- Håndtering av fremmede arter

Steg 3: Vurdering etter naturmangfoldloven §§ 4 og 5, og §§ 8-12

Følgende paragrafer skal dokumenteres særskilt:

§ 4 forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer

Det skal vurderes om tiltaket påvirker naturtypen og økosystemer negativt, og derfor vil tilsidesette forvaltningsmålet.

§ 5 forvaltningsmål for arter

Det skal vurderes om tiltaket påvirker arter negativt, og derfor vil tilsidesette forvaltningsmålet.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Beskriv hvilke kilder og undersøkelser som er brukt. Skriv en vurdering basert på kunnskapen og konkluder om § 8 kunnskapsgrunnlaget er godt nok eller ikke.

§ 9 Føre-var-prinsippet

Ved usikkerhet og konsekvenser med manglende kunnskap skal føre-var-prinsippet anvendes. Denne blir anvendt dersom kunnskapsgrunnlaget ikke er godt nok.

§ 10 økosystemtilnærming og samlet belastning

I vurderingen av nml. § 10 skal eksisterende og framtidig påvirkning i området vurderes grundig.

§ 11 kostnadene ved miljøforringelse

Ved miljøforringelse, skal tiltakshaver dekke kostnader for nødvendige tiltak før, under og etter gjennomført tiltak for å redusere og/eller hindre forringelse, og/eller rette opp i miljøforringelse som har forekommet eller som oppstår som en konsekvens etter gjennomført tiltak, for eksempel spredning av uønskede- og/eller fremmede arter ved masseforflyttelse.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder skal alltid vurderes. Utførsel, maskinbruk og materialbruk skal gi de beste samfunnsmessige resultater. I sentrumsnære områder med lite påvirkning på natur vil bransjestandard som oftest være godt nok.

Vurdering etter naturmangfoldloven skal godkjennes av rådgiver for klima og miljø. Vurderingen skal bygges opp etter [Malvik kommunes retningslinje for vurdering etter naturmangfoldloven](#)

Steg 4: Vurdering etter tiltakshierarkiet

Alle arealplaner skal beskrive hvordan trinnene i [tiltakshierarkiet](#) er vurdert, og hvilke tiltak som er vurdert for å unngå, begrense og istandsette.